

RESUM

VIII REUNIÓ DE TREBALL

TERRITORIS PEL PAISATGE

INTEGRACIÓ DE PROJECTES EN PAISATGES RURALS

Bolquera, Alta Cerdanya - França
19 i 20 de març de 2026

Índex

1. Introducció	2
2. Programa	4
3. Participants	5
4. Intervencions	
- <i>Actualització de l'Estratègia del Parc Natural Regional dels Pirineus Catalans</i> . Ives Constantin	6
- <i>El Pla de paisatge per a la transició energètica del massís del Canigó</i> . Lucie Julien.....	8
- <i>Criteris d'integració de plantes fotovoltaïques en sòl no urbanitzable</i> . Rosa Vilella	12
- <i>Integració de plaques fotovoltaïques en edificis patrimonials</i> . Loïc Martin	15
- <i>Pla comarcal d'implantació d'energia renovable al Priorat</i> . Sergi Méndez i Sergi Saladié.....	17
- <i>Visita a la central solar Thémis (Targasona)</i> . Integració de les infraestructures vinculades a l'energia solar. Claire Dusson i Orian Batigne	21
- <i>Presentació sobre els projectes del cel nocturn</i> . Orian Batigne	23
- <i>La reordenació de l'edifici d'ALEFPA a la Cerdanya</i> . Galdric Pelletant i Claire Dusson.....	25
- <i>Estratègies i criteris d'implantació d'usos i activitats en espais oberts</i> . Ramon Queralt.....	27
- <i>Integració paisatgística del Pla Director Urbanístic d'Activitat Econòmica Catalunya Sud</i> . Josep Maria Bosch.....	31
- <i>La planificació en els paisatges oberts: tres exemples dins els plans d'urbanisme</i> . Cécile Lupiac.....	33
5. Clausura	36

1. Introducció

Territoris pel Paisatge s'ha consolidat com un espai d'intercanvi, debat i cooperació entre iniciatives locals dedicades a la gestió i la planificació del paisatge a Catalunya. El seu objectiu és crear un marc compartit on administracions locals i entitats del territori puguin treballar plegades, contrastar estratègies, experiències, metodologies i projectes i avançar en polítiques de paisatge. Hi participen els territoris que impulsen cartes de paisatge, plans de paisatge o altres instruments de planificació i gestió vinculats al paisatge.

L'espai de treball es va iniciar el 2016 amb una primera trobada a Olot, que va posar en contacte institucions i col·lectius locals i va evidenciar la necessitat d'un espai estable d'intercanvi. A partir d'aquí, les reunions s'han anat celebrant anualment en diferents punts del país: Santa Creu del Jutgar (Olost) el 2017, el Cogul el 2018, Falset el 2022, Senan el 2023 i Capmany el 2024 i una trobada virtual l'any 2020, en el context de la pandèmia. Els temes abordats al llarg d'aquestes edicions han estat diversos: des de la participació ciutadana en les cartes i plans de paisatge fins a la gestió dels espais agraris, el paisatge en la transició energètica, l'evolució d'un model turístic basat en els seus valors, o les estratègies per impulsar projectes locals de paisatge. Aquest conjunt de trobades ha permès generar un espai de referència per compartir metodologies, experiències i resultats, i per reforçar la cooperació entre territoris.

Els dies 19 i 20 de març de 2026, a Bolquera i en un context d'intercanvi transfronterer, l'Observatori del Paisatge de Catalunya i el Parc Natural Regional dels Pirineus Catalans van organitzar la VIII reunió de Territoris pel Paisatge, amb la col·laboració de la Casa de la Generalitat a Perpinyà. Dedicada a la *Integració de projectes en paisatges rurals*, l'edició va analitzar com incorporar infraestructures d'energies renovables i altres construccions en entorns rurals, tot destacant els reptes paisatgístics que plantegen.

Figura 1. Benvinguda i presentació a càrrec d'Ives Constantin (director del Parc Natural Regional dels Pirineus Catalans), Pere Sala (director de l'Observatori del Paisatge de Catalunya) i Albert Piñeira (director de la Casa de la Generalitat de Catalunya a Perpinyà).

2. Programa

El programa de la **VIII Reunió de treball de Territoris pel Paisatge** va ser el següent:

PROGRAMA del 19 de març	
11:00	Benvinguda i presentació A càrrec d' Ives Constantin (director del Parc Natural Regional dels Pirineus Catalans), Pere Sala (director de l'Observatori del Paisatge de Catalunya) i Albert Piñeira (director de la Casa de la Generalitat de Catalunya a Perpinyà).
11:15	Actualització de l'Estratègia del Parc Natural Regional dels Pirineus Catalans Ives Constantin . Parc Natural Regional dels Pirineus Catalans
BLOC 1. INTEGRACIÓ D'INFRAESTRUCTURES D'ENERGIES RENOVABLES EN EL PAISATGE	
12:00	El Pla de paisatge per a la transició energètica del massís del Canigó Lucie Julien . Sindicat Mixt Canigó Grand Site
12:30	Dinar
14:00	Criteris d'integració de plantes fotovoltaïques en sòl no urbanitzable Rosa Vilella . Departament de Territori, Habitatge i Transició Ecològica de la Generalitat de Catalunya
14:30	Integració de plaques fotovoltaïques en edificis patrimonials Loïc Martin . Unitat Departamental d'Arquitectura i Patrimoni
14:50	Pla comarcal d'implantació d'energia renovable al Priorat Sergi Méndez i Sergi Saladié . Consell Comarcal del Priorat
15:15	Debat
16:00	Visita a la central solar Thémis (Targasona). Integració de les infraestructures vinculades a l'energia solar Claire Dusson i Orian Batigne . Parc Natural Regional dels Pirineus Catalans
19:30	Sopar

PROGRAMA del 20 de març	
09:00	Presentació sobre els projectes del cel nocturn Orian Batigne . Parc Natural Regional dels Pirineus Catalans
BLOC 2. INTEGRACIÓ DE PROJECTES EN PAISATGES RURALS	
09:30	La reordenació de l'edifici d'ALEFPA a la Cerdanya Galdric Pelletant . ALEFPA i Claire Dusson . Parc Natural Regional dels Pirineus Catalans
10:00	Estratègies i criteris d'implantació d'usos i activitats en espais oberts Ramon Queralt . La Llena. Serveis i projectes ambientals
10:30	Integració paisatgística del Pla Director Urbanístic d'Activitat Econòmica Catalunya Sud Josep Maria Bosch . Departament de Territori, Habitatge i Transició Ecològica de la Generalitat de Catalunya
11:00	La planificació en els paisatges oberts: tres exemples dins els plans d'urbanisme Cécile Lupiac . Agència d'Urbanisme Catalana (AURCA)
11:30	Clausura

3. Participants

A la VIII Reunió de treball sobre integració de projectes en paisatges rurals hi van assistir un total de **27 representants polítics i tècnics** de diverses iniciatives de paisatge en l'àmbit local de Catalunya i França.

BATIGNE Orian	PNR Pirineus Catalans	França
CONSTANTIN Yves	PNR Pirineus Catalans	França
DUSSON Claire	PNR Pirineus Catalans	França
FRAU Christelle	PNR Pirineus Catalans	França
GARGIULO Silvana	PNR Pirineus Catalans	França
GRANDJEAN Jade	PNR Pirineus Catalans	França
TEIRE Fanchon	PNR Pirineus Catalans	França
JULIEN Lucie	Canigò Grand Site	França
LUPIAC Cecile	AURCA	França
MARTIN Loïc	UDAP	França
PIÑEIRA Albert	Casa de la Generalitat de Catalunya a Perpinyà	Catalunya
VILELLA Rosa	Generalitat de Catalunya	Catalunya
BOSCH Josep Maria	Generalitat de Catalunya	Catalunya
MENDÉZ Sergi	Consell Comarcal del Priorat	Priorat
SALADIÉ Sergi	Consell Comarcal del Priorat	Priorat
SAGUÉ Òscar	Consell Comarcal Alt Empordà	Alt Empordà
PONS Maria Àngels	Ajuntament d'Orpí	Vall de Carme
REIXACH Jordi	Ajuntament d'Orpí	Vall de Carme
FERRER Carme	Ajuntament de Senan	Conca de Barberà
BOSCH Elies	Ajuntament de la Granadella	Garrigues
TUTUSAUS Roger	Ajuntament Borges Blanques	Garrigues
QUERALT Ramon	La Llena. Serveis i projectes ambientals	Garrigues
GODOY Ventura	Fundació del Paisatge de Lleida	Lleida
GRAU Jordi	Observatori del Paisatge	Catalunya
SALA Pere	Observatori del Paisatge	Catalunya
PUIGERT Laura	Observatori del Paisatge	Catalunya
MOLAS Anna	Observatori del Paisatge	Catalunya
CHASTAIN Claire	Traductora	
FRANCH Adrià	Traductor	

4. Intervencions

Actualització de l'Estratègia del Parc Natural Regional dels Pirineus Catalans Ives Constantin. Parc Natural Regional dels Pirineus Catalans

Durant la ponència titulada *Actualització de l'Estratègia del Parc Natural Regional dels Pirineus Catalans*, Ives Constantin exposa la situació actual del Parc, situat a l'Alta Cerdanya, el Capcir i el Conflent, una de les àrees protegides més extenses de la Catalunya Nord. Recorda que l'estratègia del Parc es revisa periòdicament per adaptar-se als reptes ambientals, socials i econòmics que afecten el territori.

En la seva intervenció, destaca especialment el caràcter transfronterer del Parc i la importància que tenen les trobades entre institucions dels dos costats del Pirineu per compartir experiències i reforçar la col·laboració. Aquesta dimensió transfronterera és un dels objectius centrals del Parc i orienta bona part dels projectes que s'hi desenvolupen.

Entre aquests projectes, Constantin menciona el POCTEFA PETRA, impulsat conjuntament amb la Generalitat de Catalunya, que té com a finalitat posar en valor el patrimoni de la pedra seca. També remarca el projecte col·laboratiu Wikipedra, que implica la ciutadania en la identificació i documentació d'elements de pedra seca del territori.

Explica que el Parc Natural Regional dels Pirineus Catalans estan redefinint la seva Carta de Paisatge, un document estratègic que té una vigència de quinze anys. El procés de renovació, que s'estendrà al llarg de tres anys, es desenvoluparà entre el 2026 i el 2029. En aquest marc, s'estan treballant aspectes com la preservació i millora de la qualitat dels paisatges, la integració paisatgística de les infraestructures, la qualitat dels equipaments existents i la protecció dels paisatges nocturns. També subratlla la importància de la metodologia de treball en matèria de paisatge, basada en una governança innovadora que reuneix representants polítics i tècnics per debatre qüestions d'urbanisme, esdeveniments esportius i altres activitats que tenen impacte territorial. Segons Constantin, els paisatges s'han d'analitzar des de múltiples òptiques per garantir una gestió adequada.

Recorda que actualment hi ha 59 Parcs Naturals Regionals a França i que tots ells treballen en línia amb les polítiques públiques estatals. En aquest sentit, fa referència a la llei de producció d'energies renovables i al paper del Parc a l'hora de vetllar perquè els representants polítics integrin criteris ambientals i paisatgístics en el desplegament de noves instal·lacions energètiques.

Torn de preguntes

Pregunta 1: *De quina manera les empreses que instal·len centrals eòliques compensen econòmicament els municipis i quina regulació determina aquests pagaments?*

Resposta: Les empreses privades i instal·ladores tenen interessos financers importants vinculats als impactes que generen les infraestructures. Aquestes compensacions es fan directament als ajuntaments. Tot i que ell no es coneix amb exactitud la regulació concreta, diu que existeixen mecanismes per compensar els impactes i hi ha regles de càlcul establertes per a les energies renovables.

Pregunta 2: *Pot un Parc Natural Regional perdre el seu estatus si no compleix els requisits, hi ha precedents i com funciona el procés de renovació i validació?*

Resposta: Hi ha hagut casos en què un Parc Natural Regional ha perdut l'estatus. Cada quinze anys els Parcs Naturals Regionals porten a terme un procés de renovació de la seva Carta, per fer-ho han de presentar un informe complet amb el balanç d'activitats realitzades per assegurar que s'han complert els compromisos i la definició dels objectius principals que es volen aconseguir amb la renovació de la Carta. Les regions són les que decideixen la creació i la renovació dels parcs però la Carta ha de ser aprovada pels municipis i institucions locals, validada per la regió i aprovada pel Ministeri de Medi Ambient francès. El procés de revisió s'iniciarà el 2026 i s'allargarà fins al 2029, amb validacions regionals que inclouen actors polítics, un comitè ciutadà i un consell ciutadà encarregat d'emetre conclusions.

Pregunta 3: *Hi ha indicadors de seguiment i una metodologia definida?*

Resposta: La Carta del Parc té l'obligació d'incloure indicadors d'impacte per valorar si s'assoleixen les fites relacionades amb habitatge, mobilitat i altres àmbits. Actualment hi ha definits uns trenta indicadors, de caràcter força global. Pel que fa al mètode d'avaluació específic de la Carta del Massís, encara s'està elaborant.

Figura 2. Imatge de la ponència dedicada a l'estratègia del Parc Natural Regional dels Pirineus Catalans

El Pla de paisatge per a la transició energètica del massís del Canigó

Lucie Julien. Sindicat Mixt Canigó Grand Site

La ponència, presentada per Lucie Julien, es centra en el *Plan de Paysage de Transition Énergétique – Grand Site de France Massif et Balcons du Canigó*. El certificat Grand Site de France és un reconeixement del Ministeri de Medi Ambient, amb una durada de 6 anys, que s'atorga a territoris d'especial interès que es comprometen a preservar i gestionar els seus paisatges. Actualment hi ha una trentena de territoris certificats, tots ells espais amplis i amb un patrimoni natural destacat.

El *Pla de Paisatge de Transició Energètica (PPTTE) Massís i Balcons del Canigó*, impulsat pel *Sindicat Mixt Canigó Grand Site*, es va elaborar entre el 2023 i el 2025. Segons la ponent, aquest tipus de plans s'activen sobretot quan un paisatge està sota pressió o pot estar en risc. En el cas del Grand Site del massís del Canigó l'objectiu és portar a terme una transició energètica adaptada al territori i respectuosa amb el paisatge. Julien remarca que el pla vol reforçar els compromisos francesos en matèria d'energia, protegir els paisatges del Grand Site de France, aprofitar els recursos locals i implicar els actors del territori. També explica que el projecte s'ha ajustat per anar en paral·lel amb la renovació de la Carta del Paisatge del Parc, incorporant-hi la dimensió energètica.

Julien recorda que el projecte va ser aprovat pel Ministeri de Transició Energètica el 2019 i que disposa d'un pressupost de 72.000 euros. Les fases previstes són:

- Diagnòstic paisatgístic i energètic (2023)
- Estratègia i definició d'objectius de qualitat paisatgística i energètica (2025)
- Pla d'acció (2025)
- Acompanyament en la implementació (2026)

Diagnòstic paisatgístic i energètic

La primera fase analitza com han evolucionat les dinàmiques energètiques al territori i com han influït en el paisatge. En una primera etapa, les forges i després l'activitat minera van tenir un paper important i van deixar una empremta clara en el paisatge. Amb el temps, els balcons del Canigó, l'entorn de les valls i de les muntanyes mitjanes que envolten el massís i que permeten contemplar els paisatges que envolten la muntanya emblemàtica, es van anar urbanitzant i es van construir infraestructures que van modificar l'aspecte del territori. En una etapa més recent, el massís ha viscut un procés de recuperació natural, amb el retorn de boscos i zones humides. A la plana, l'activitat agrícola especialitzada ha anat disminuint i molts camps s'han abandonat, fet que ha facilitat la instal·lació de fotovoltaiques, que avui formen part del paisatge energètic de la zona.

De les principals fonts d'energia actuals a la zona destaca la producció de biomassa, tot i que el repte principal és reduir el consum energètic del territori. La diagnosi conclou que cal establir objectius concrets de consum i producció per zones i identifica els principals reptes de la transició energètica i paisatgística del territori.

Estratègia i objectius de qualitat

En aquesta segona fase, s'han fet tallers a cada unitat de paisatge, amb visites de camp per observar els sistemes energètics existents, debatre els valors del paisatge i construir col·lectivament possibles escenaris de futur. D'aquest procés n'han sorgit els Objectius de Qualitat Paisatgística i Energètica per als balcons, les valls i el massís, que defineixen les línies generals a seguir i identifiquen, entre altres aspectes, zones potencials per a la implantació d'energies renovables.

Figura 3. Treball realitzat en els tallers sobre els escenaris de futur

Aquesta fase també ha permès elaborar el mapa *Carte des objectifs de qualité paysagère et énergétique*, que sintetitza les orientacions principals.

Figura 4. Carte des objectifs de qualité paysagère et énergétique

Pla d'acció i estat actual

La tercera fase ha definit el pla d'acció mitjançant fitxes de recomanacions sobre adaptació dels entorns, reducció del consum energètic i energies renovables vinculades al paisatge. Les properes etapes inclouen elaborar propostes, una exposició titulada *Paisatges de la transició energètica al Canigó* i crear un comitè de seguiment per donar continuïtat al projecte.

Torn de preguntes

Pregunta 1: *Sorprèn que hàgiu apostat per una estratègia de transport públic, tenint en compte que els pobles són petits i dispersos. Com penseu fer que realment s'utilitzi? I, d'altra banda, heu parlat d'augmentar la producció energètica i reduir el consum a través de la biomassa. No implica això un augment important d'emissions de CO₂?*

Resposta: Les propostes dels tallers apunten cap a formes de mobilitat col·lectiva basades en la compartició, com ara organitzar cotxes compartits i utilitzar aplicacions per coordinar desplaçaments i aprofitar millor els vehicles. Pel que fa a la biomassa, es planteja com un sistema energètic col·lectiu, de proximitat i adaptat al territori.

Pregunta 2: *Quines eines heu utilitzat per elaborar la cartografia de la coberta vegetal?*

Resposta: La representació visual de l'evolució del paisatge és poc habitual, però molt útil per entendre com ha canviat el territori al llarg del temps. La cartografia permet mostrar aquestes transformacions d'una manera clara i accessible.

Pregunta 3: *Com es fa efectiva la implementació del Pla?*

Resposta: Per aplicar el Pla es treballa conjuntament amb el Parc Natural Regional i amb les comunitats de municipis, que són les administracions responsables d'elaborar la documentació reglamentària necessària. El document del Pla ja ha estat tramès a aquestes institucions perquè en puguin integrar les directrius.

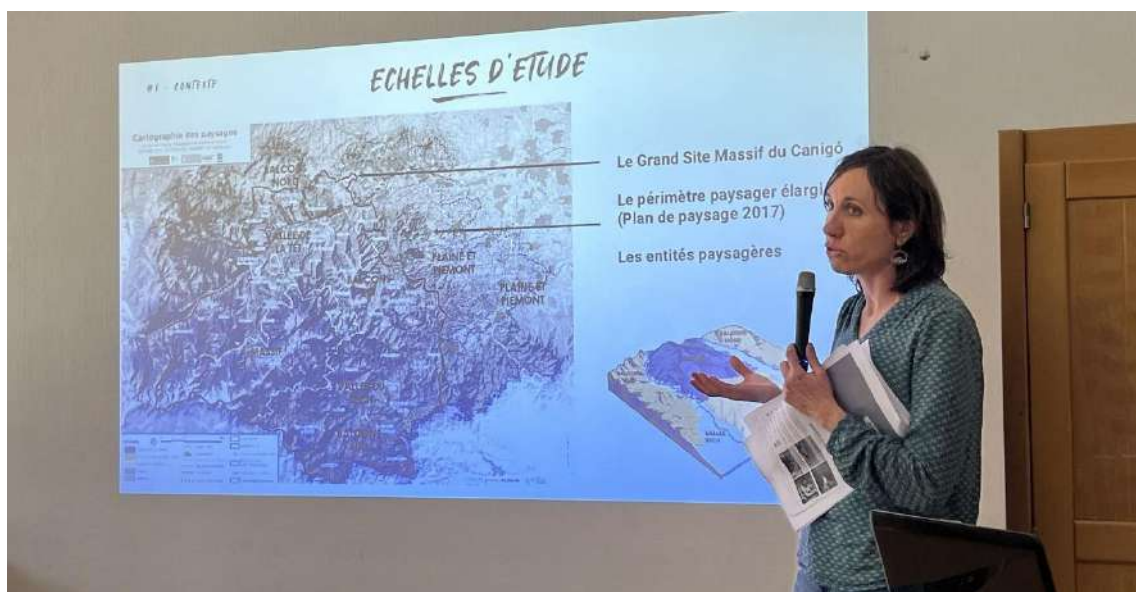

Figura 5. Imatge de la ponència dedicada al Pla de paisatge per a la transició energètica del massís del Canigó

Criteris d'integració de plantes fotovoltaïques en sòl no urbanitzable

Rosa Vilella. Departament de Territori, Habitatge i Transició Ecològica de la Generalitat de Catalunya

La ponència, presentada per Rosa Vilella, es centra en els criteris i les eines necessàries per garantir una correcta integració paisatgística de les energies renovables. S'explica que la implantació de projectes fotovoltaïcs i eòlics s'ha de treballar tant a escala territorial com a escala local. A escala territorial, s'evita la instal·lació en espais especialment sensibles, com ara els fons escènics o les zones amb valors ambientals elevats. A escala local, també hi ha espais no aptes, fet que reforça la necessitat d'una planificació acurada per identificar els llocs adequats per a la integració.

Es destaca que, a mesura que es baixa d'escala, apareixen nous criteris d'adaptació. En el cas de l'energia eòlica, la integració depèn del volum i l'alçada de les torres. Es recorda que el territori no admet grans intervencions de gran escala i que la ubicació dels aerogeneradors pot generar efectes d'encerclament que afecten la identitat del paisatge. Per aquest motiu, es recomana que l'ocupació no superi tres o quatre vegades la mida de les parcel·les existents i que es mantingui una distància mínima de 500 metres entre instal·lacions i elements sensibles.

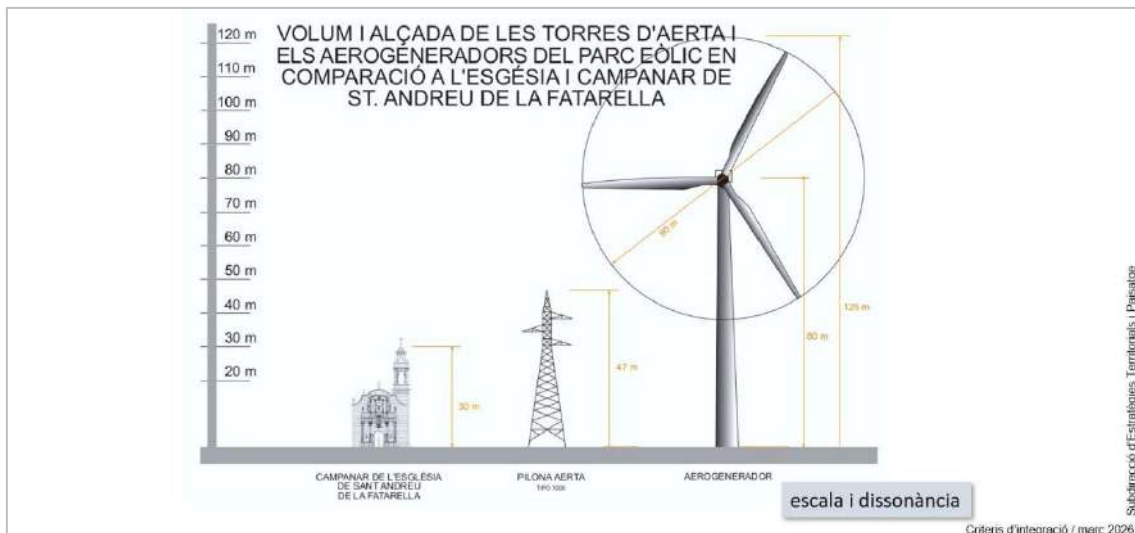

Figura 6. Estudi que mostra l'escala i la dissonància dels aerogeneradors

Pel que fa a les plaques fotovoltaïques i als aerogeneradors, s'indica que la seva disposició s'ha d'adaptar a la trama parcel·lària existent per evitar ruptures visuals. Un criteri essencial és evitar la covisibilitat, com ara veure simultàniament un molí i un campanar, fet que generaria competència visual. En el cas de l'energia eòlica, també cal avaluar l'efecte d'ombreig. A escala més local, els criteris inclouen evitar l'afectació de camins existents, integrar les tanques, minimitzar els moviments de terres, prioritzar els entorns més freqüentats i aprofitar sòls degradats o zones industrials.

En aquest marc, Rosa Vilella recorda que existeixen guies específiques que orienten la implantació de renovables a Catalunya. Entre aquestes, destaca els *Criteris per a la implantació de plantes solars fotovoltaïques en sòl no urbanitzable (SNU) a Catalunya*, publicats per la DGOTUA el desembre de 2022, i els *Criteris per a la implantació de parcs eòlics a Catalunya*, publicats també per la DGOTUA l'abril de 2024. Aquestes guies adoptades per la Comissió de Territori de Catalunya proporcionen un marc tècnic i normatiu que ajuda a garantir que les instal·lacions s'adaptin al territori i minimitzin els impactes paisatgístics i ambientals.

Torn de preguntes

Pregunta 1: *Com percep el món local aquestes estratègies?*

Resposta: La tramitació del Pla Territorial d'Energies Renovables, el PLATER, encara no està finalitzada i, per aquest motiu, el món local ho percep amb una doble mirada. D'una banda, hi ha una visió pràctica i favorable a disposar d'eines de planificació; de l'altra, preocupa que la regulació pugui ser massa estricta i limiti la capacitat d'adaptació a les realitats municipals. Es defensa que la regulació hauria de prohibir molt poques coses i, en canvi, establir criteris que cada ajuntament pugui fer seus, mantenint un marge de maniobra suficient.

Pregunta 2: *Per què a la presentació de la Lucie Julien només s'ha mostrat fotovoltaïca?*

Resposta: La Lucie Julien assenyala que, al seu territori, la població només vol instal·lacions fotovoltaïques i és aquesta opció la que es prioritza. En canvi, segons Vilella, a Catalunya són els promotors d'eòlica i fotovoltaïca qui decideixen on implantar els projectes, i després el territori ha de defensar què considera adequat, fet que dona als promotors un pes determinant i obliga sovint els ajuntaments a reaccionar. Per avançar cap a un model més equilibrat, s'ha acordat una proporció del 60%-40% entre tecnologies. També es recorda que els boscos catalans, majoritàriament a la vessant sud, no són prou productius per generar biomassa significativa. Finalment, s'indica que el PLATER és el document que ha de donar cobertura a aquest nou Pla.

Figura 7. Imatge de la ponència dedicada als criteris d'integració de plantes fotovoltaïques en sòl no urbanitzable

Integració de plaques fotovoltaïques en edificis patrimonials

Loïc Martin. Unitat Departamental d'Arquitectura i Patrimoni

La ponència de Loïc Martin exposa que a França les normes en matèria d'energies renovables i patrimoni són d'abast general i s'apliquen i adapten a escala local. En aquest marc, els equips tècnics treballen habitualment amb un radi de 500 metres al voltant dels edificis patrimonials per formular propostes d'intervenció que tinguin en compte el medi ambient, el paisatge, l'urbanisme i l'arquitectura. Aquesta aproximació permet valorar de manera integrada els impactes i les oportunitats que generen les instal·lacions energètiques en entorns sensibles.

El ponent subratlla que el paisatge és un element viu, sotmès a l'acció humana i en constant evolució. Aquesta condició fa necessari acceptar que el paisatge ha de transformar-se, però sempre amb criteris que en garanteixin la coherència i qualitat. En aquest context, presenta la relació entre patrimoni i energies renovables, abordant quatre tipologies principals: hidràulica, eòlica, solar i fotovoltaica, i mostrant exemples concrets d'integració i de conflicte.

En l'àmbit de l'energia hidràulica, mostra el cas de la presa i el llac de Matemala, així com les canalitzacions i les centrals de producció associades.

Pel que fa a l'energia eòlica, presenta el cas del monument històric de l'aqüeducte romà d'Ansignan, comparant-lo amb l'escala dels aerogeneradors situats a la carena que fa de fons escènic d'aquest paisatge. Aquest exemple posa de manifest la dificultat d'integrar elements patrimonials amb instal·lacions eòliques de gran alçada, i evidencia la importància de considerar la covisibilitat i la relació d'escales en la presa de decisions.

En relació amb l'energia solar, analitza el forn solar de Mont-Louis com a exemple de patrimoni vinculat a la innovació energètica. També comenta el forn solar d'Odeillo, on destaca que les intervencions recents han generat un impacte important en el paisatge. Aquest cas il·lustra com fins i tot instal·lacions històriques o científiques poden generar conflictes visuals quan no es respecta el context territorial.

En l'àmbit de les plaques fotovoltaïques, mostra exemples d'integració en teulades d'edificis, incloent-hi casos de gran escala en pobles antics. Presenta també la instal·lació de plaques en una deixalleria, on destaca que les plaques han de mantenir la mida, la forma de les parcel·les agràries i que la seva orientació ha de seguir la trama agrícola per mantenir coherència amb el paisatge.

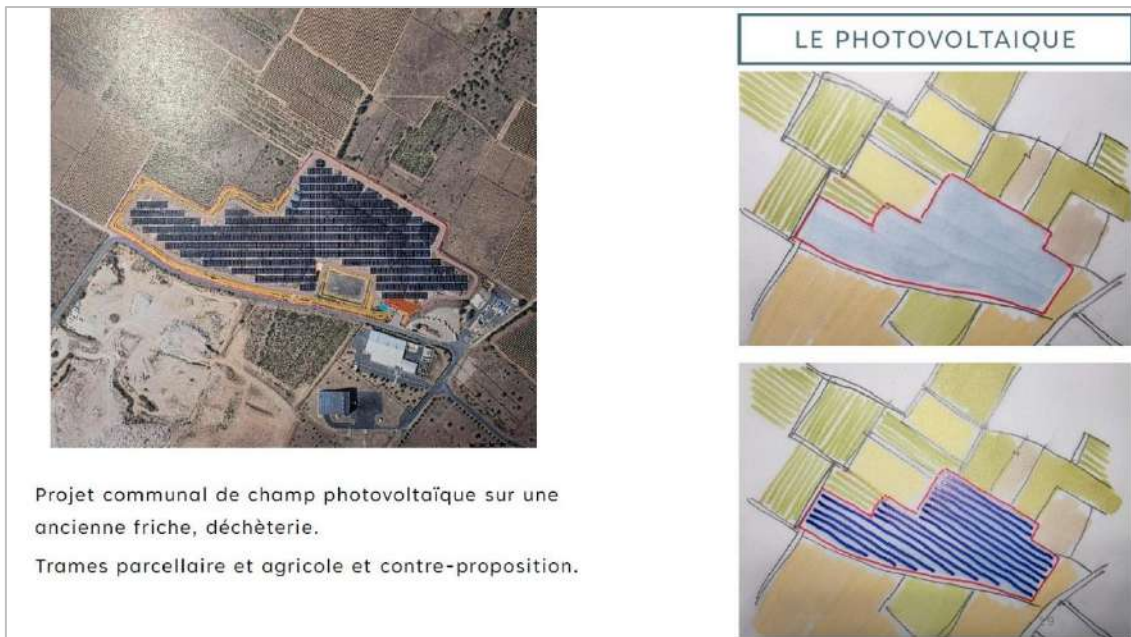

Figura 8. Projecte de la instal·lació de plaques fotovoltaïques en la trama agrària

Martin assenyala que a França no hi ha una normativa específica sobre fotovoltaica, cosa que obliga a valorar cada cas individualment i a definir criteris propis d'integració. Presenta com a bona pràctica la integració de plaques fotovoltaïques a la catedral de Narbona, on s'ha respectat la volumetria i el cromatisme de l'edifici. La ponència conclou que la integració de les energies renovables en entorns patrimonials requereix una mirada transversal que combini sensibilitat paisatgística, criteris tècnics i adaptació a les particularitats de cada territori, per avançar cap a un model energètic sostenible sense comprometre el patrimoni ni la identitat local.

Figura 9. Imatge de la ponència dedicada a la integració de plaques fotovoltaïques en edificis patrimonials

Pla comarcal d'implantació d'energia renovable al Priorat

Sergi Méndez i Sergi Saladié. Consell Comarcal del Priorat

Sergi Méndez exposa que el Priorat és una comarca formada per 23 municipis i aproximadament 9.000 habitants, amb una població molt dispersa i unes comunicacions viàries complexes i antigues. L'economia es basa principalment en l'agricultura, especialment en la producció de vi i oli d'oliva. Destaca que l'orografia és molt diversa i inclou nou unitats paisatgístiques diferenciades. Explica que la comarca ha rebut nombroses propostes d'implantació d'energies renovables, fet que va portar el territori a posicionar-se i a decidir quin model de desenvolupament energètic volia adoptar i com preservar el seu paisatge, considerat la cara visible del territori.

Recorda diversos antecedents que han marcat aquest procés: l'Acord comarcal de 2001, el desplegament de la *Carta del Paisatge* entre 2004 i 2012, la creació de l'*Associació Prioritat* el 2007, l'adhesió a la *Carta Europea de Turisme Sostenible* el 2016, la constitució de la *Comissió de Paisatge i Sostenibilitat del Priorat* el 2017 i l'*Acord comarcal per a la implantació de les energies renovables* de 2021, ratificat per la majoria dels ajuntaments i pel Consell Comarcal.

En aquest marc, exposa les línies d'actuació definides fins ara. Es reafirma l'aposta per un model socioeconòmic basat en l'agricultura de qualitat i el turisme sostenible, preservant el paisatge de mosaic agroforestal i evitant elements que en trenquin l'harmonia. S'ha formulat una petició al Departament de Cultura per modificar la Llei 9/1993 i reconèixer els paisatges culturals com a patrimoni, amb mecanismes de gestió consensuats amb el territori, actualment en curs. També s'ha instat el Departament d'Agricultura a elaborar un pla territorial agrari específic per al Priorat que defineixi singularitats, problemàtiques i objectius de preservació dels espais agraris, actualment en elaboració. Igualment, s'ha demanat la derogació del Decret Llei 16/2019 i una moratòria dels grans projectes de renovables fins a l'aprovació del Pla Territorial Sectorial d'Energies Renovables (PLATER), petició que no ha estat atesa. Informa de la creació de l'*Agència Comarcal d'Energia i Clima del Priorat* l'any 2022, amb l'objectiu d'impulsar estratègies d'estalvi energètic i renovables sota criteris de sostenibilitat i proximitat. Finalment, assenyala l'elaboració del *Pla comarcal de transició energètica*, realitzat entre 2023 i 2024, consensuat amb els agents del territori i ratificat per 17 ajuntaments de la comarca.

Pel que fa al *Pla comarcal d'implantació d'energies renovables*, Sergi Saladié explica que l'objectiu principal és establir criteris que puguin ser incorporats al PLATER. Detalla que el document inclou una part tècnica destinada a identificar possibles emplaçaments d'infraestructures d'energies renovables, tenint en compte la normativa vigent, la *Carta del Paisatge* i el *Catàleg de paisatge del Camp de Tarragona*, i una part política orientada a consensuar aquests emplaçaments amb els ajuntaments, el Consell Comarcal i els principals agents econòmics i socials. Indica que el model es basa en principis d'autosuficiència, descentralització, proximitat, priorització d'espais alterats, minimització de l'ocupació d'espais agroforestals i participació de les comunitats locals, tal com s'estableix a l'article 19 de la Llei 16/2017 del canvi climàtic.

Saladié assenyala que el Pla parteix de la PROENCAT 2050, del Decret Llei 16/2019 i dels objectius del PLATER. A partir d'aquest marc s'estableixen sis criteris normatius: distància a nuclis urbans, pendent, distància a nuclis urbans, espais d'interès natural i faunístic, recurs edic i radiació. A aquests criteris s'hi afegeixen nou criteris comarcals basats en aspectes ambientals, agrícoles, paisatgístics i econòmics.

Amb aquests criteris es dona inici a una fase d'identificació d'espais alterats aptes per a la implantació d'energies renovables, incloent-hi zones periurbanes, cobertes urbanes, espais urbans, àrees transformades en sòl no urbanitzable, cobertes en espai rural i àrees extractives. A partir d'aquesta identificació es calcula un potencial de 274 hectàrees on s'hi podrien instal·lar 142 MW de fotovoltaica. Saladié exposa que diversos municipis han manifestat que no volen plaques al centre històric i que, en el cas de l'eòlica, la majoria s'oposa a les instal·lacions, excepte dos municipis del nord-oest de la comarca. En aquest sentit, el potencial per a la instal·lació d'aerogeneradors es limita a 60MW de potència.

Informa que actualment a la comarca es genera l'equivalent a un 158% de l'energia que es consumeix, de manera que ja s'exporta energia. Si es combina el model actual amb el potencial identificat en el Pla comarcal, es podria arribar al 490% del consum el 2050.

El repte a partir d'ara és integrar aquesta proposta comarcal amb el PLATER. Actualment, el PLATER proposa per a la comarca 130MW i 220 hectàrees de fotovoltaica, i 567,5MW i entre 100 i 125 aerogeneradors. En el cas de la fotovoltaica la integració entre ambdós plans no sembla que hagi de generar massa discussió, doncs parteixen d'uns potencials similars. En el cas de l'eòlica, però, sí que la diferència entre plans és notable i és on hi haurà major debat.

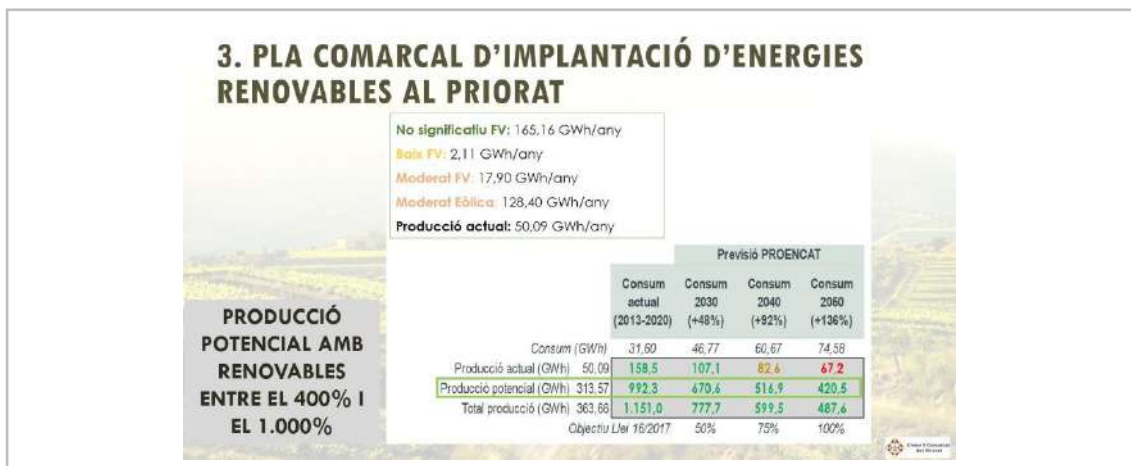

Figura 10. Estudi sobre la producció i el consum d'energies renovables al Priorat

Actualment, el document d'acord comarcal s'està ratificant als plens municipals tot i que no és vinculant. Ara s'ha iniciat el procés d'informació pública del PLATER, i es planteja com s'integrarà la visió del Pla comarcal amb el PLATER pel que fa a fotovoltaica i eòlica, especialment tenint en compte que el PLATER preveu una implantació eòlica molt superior a la proposada pel Pla comarcal.

Torn de preguntes

Pregunta 1: *Què enteneu per macroprojectes, ja que heu dit que els macroprojectes no tenen cabuda al territori?*

Resposta: Tot i que no hi ha una definició estricta de què és un macroprojecte, sovint s'assimila a instal·lacions d'energies renovables d'uns 5 MW, que ocupen aproximadament entre 2 i 3 hectàrees i que solen ser impulsades per promotors externs a la comarca. No s'hi inclouen els projectes impulsats per cooperatives del territori, que busquen organitzar-se per promoure energies renovables mitjançant comunitats energètiques entre els seus socis.

L'estudi realitzat identifica els espais alterats que podrien acollir instal·lacions, sempre prioritzant la compatibilitat territorial. Caldrà comparar el PLATER amb el Pla comarcal i mirar els punts que no coincideixen per valorar-ho.

Figura 11. Imatge de la ponència dedicada al Pla comarcal d'implantació d'energia renovable al Priorat

Figura 12. Imatges de la ponència dedicada al Pla comarcal d'implantació d'energia renovable al Priorat

Visita a la central solar Thémis (Targasona). Integració de les infraestructures vinculades a l'energia solar

Claire Dusson i Orián Batigne. Parc Natural Regional dels Pirineus Catalans

Durant la visita a la central solar Thémis, una guia de la instal·lació explica que en aquest indret es va construir la primera central solar de torre del món, Thémis, que va operar entre els anys 1983 i 1986. La central es va ubicar a Targasona, a la Cerdanya, per aprofitar les condicions meteorològiques favorables per l'explotació d'energia solar. Després del tancament de la central experimental, i fins al 2004, el lloc es va utilitzar com a espai de recerca per a equips d'astrofísica que estudiaven els raigs gamma còsmics.

L'any 2012, el Departament, amb el suport de la Regió, va impulsar una restauració important amb l'objectiu de recuperar la funció original del lloc i dedicar-lo novament al desenvolupament de tecnologies per a la producció d'energia solar. A partir del 2014, Thémis Solaire Innovation (TSI) va assumir la gestió del recinte, centrant-se en la creació de serveis d'R+D i innovació tecnològica en energia solar, l'organització de formacions, conferències i activitats relacionades amb l'energia, i la promoció del turisme científic i de l'educació ambiental.

Els assistents mostren interès per la manera com la central s'integra en l'entorn i plantegen diverses preguntes tant sobre el possible desmantellament de les instal·lacions que han quedat obsoletes com sobre la integració de les estructures que s'hi han afegit posteriorment. Aquestes qüestions ajuden a entendre millor com s'ha gestionat l'evolució del lloc i quin impacte ha tingut en el paisatge i en l'activitat que s'hi desenvolupa.

Figura 13. Imatge de la visita a la central solar Thémis. Autor: ©PNRPC

Figura 14. Imatge de la visita a la central solar Thémis. Autor: ©PNRPC

Figura 15. Visita a la central solar Thémis. Autor: ©PNRPC

Presentació sobre els projectes del cel nocturn

Orian Batigne. Parc Natural Regional dels Pirineus Catalans

Orian Batigne destaca que la contaminació lumínica provoca una pèrdua energètica important, afecta greument la biodiversitat i deteriora la qualitat de vida a causa de la llum intrusiva. També assenyalava que degrada el paisatge nocturn i actua com un vel que amaga el patrimoni celeste, fent cada vegada més difícil observar un cel fosc i estrellat. Mostra diversos exemples de contaminació lumínica presents al territori, evidenciant com aquests impactes es manifesten en situacions reals.

Orian Batigne subratlla el valor del cel estrellat com un recurs essencial, associat a la preservació de la nit i considerat un factor d'atracció dels territoris. Explica que un cel fosc pot actuar com a motor de desenvolupament, afavorint la diversificació turística i contribuint a la transició energètica mitjançant una gestió més responsable de la il·luminació nocturna.

Orian Batigne mostra la diagnosi en el Parc Natural Regional dels Pirineus Catalans, destacant una reducció notable de la radiància entre 2019 i 2023, fet que indica una disminució de la contaminació lumínica en aquest període.

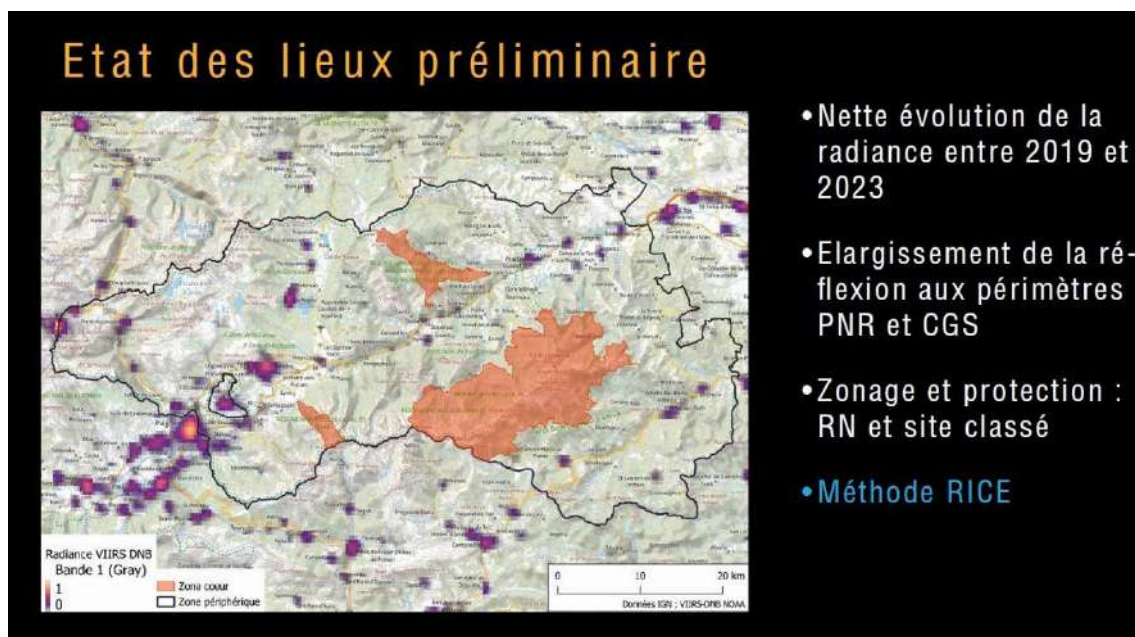

Figura 16. Diagnosi de la radiància entre el 2019 i 2023

Batigne presenta la distinció de Reserva Internacional de Cel Nocturn i exposa la metodologia RICE, basada en la idea de considerar la nit com un recurs valuós que cal preservar. En aquest marc, destaca accions com el seguiment de la qualitat de l'obscuritat i la pedagogia de la nit, orientades a fomentar una gestió responsable de la il·luminació i a sensibilitzar la població sobre la importància del cel nocturn.

Torn de preguntes

Pregunta 1: *Un participant assenyalava que la percepció del paisatge canvia significativament quan hi ha fosc.*

Resposta: Batigne confirma aquesta idea i explica que l'acompanyament cap a un entorn menys il·luminat implica també un canvi en la manera com experimentem el territori. Recorda que, segons la legislació francesa, la il·luminació dels monuments s'apaga a la una de la matinada, moment en què el paisatge es transforma i emergeix una experiència sensorial diferent. En absència de llum artificial, s'activen sentits sovint desatesos, com l'olfacte, que permet percebre aromes del territori —com les olors dels cultius de la Cerdanya o la resina dels pins transportada pel vent.

Pregunta 2: *Per què heu escollit la metodologia RICE i no la metodologia Starlight?*

Resposta: S'ha escollit la metodologia RICE perquè s'integra de manera natural en el marc normatiu francès, ja que els seus criteris es poden aplicar a través de les cartes de parc, les regulacions d'enllumenat i els plans territorials vigents.

Figura 17. Imatge de la ponència dedicada als projectes de cel nocturn

La reordenació de l'edifici d'ALEFPA a la Cerdanya

Galdric Pelletant. ALEFPA i **Claire Dusson.** Parc Natural Regional dels Pirineus Catalans

La ponència, presentada per Galdric Pelletant i Claire Dusson, se centra en el cas del poble d'Osséja, que tenia un edifici amb una presència molt marcada en el territori. Era un edifici de 8 plantes i 120 metres de longitud construït el 1949. Havia funcionat inicialment com a centre per a persones amb tuberculosi, aprofitant la bona qualitat de l'aire de la zona i l'any 1969 es va oferir a l'ALEFPA, entitat del sector educatiu que treballa amb col·lectius en situació de discapacitat, vulnerabilitat o precarietat social.

Es comenta que degut a la forta presència visual de l'edifici i el seu estat, es va decidir enderrocar-lo, una actuació que es va dur a terme entre 2023 i 2024. Abans de la demolició es va impulsar un projecte d'informació adreçat als treballadors, residents i pacients, explicant com es faria la deconstrucció i presentant en paral·lel la proposta de recuperació de l'espai. La consulta va abordar aspectes com la circulació, la gestió del paisatge, els actius existents i la reubicació dels serveis en un entorn més ampli i millor integrat. També es va realitzar un estudi per a la recuperació de la biodiversitat a l'espai que ocupava l'edifici.

Prèviament a la deconstrucció, es van construir les infraestructures adaptades al medi per poder acollir els beneficiaris. El projecte va implicar treballar en diversos àmbits: l'enllumenat, la biodiversitat, el medi ambient i la selecció de la paleta vegetal tot coordinant-ho amb els professionals de la salut del centre.

Pelletant explica que es van presentar dues propostes de projecte: una que mantenia la trama existent i una altra, més orgànica, que permetia crear un espai similar a una plaça major del poble amb una xarxa de camins que reconnectava la trama urbana existent. També es va estudiar l'organització dels espais, els materials i l'accessibilitat. Finalment, es va optar per la proposta de la plaça central. El projecte incorpora una xarxa ciclable, un sistema de recollida d'aigua del canal per regar el nou parc, un circuit de salut adaptat i un circuit amb carril bici. També s'hi han instal·lat diversos equipaments: una zona d'estada, espais de motricitat, aules de natura i una zona de fitness amb mobiliari adaptat. Finalment, una escultura metàl·lica situada al centre de l'espai ret homenatge a l'antic edifici.

Pelletant conclou que l'enderroc de l'edifici i la nova reordenació de l'espai ha permès recuperar la visió de les muntanyes de la Cerdanya.

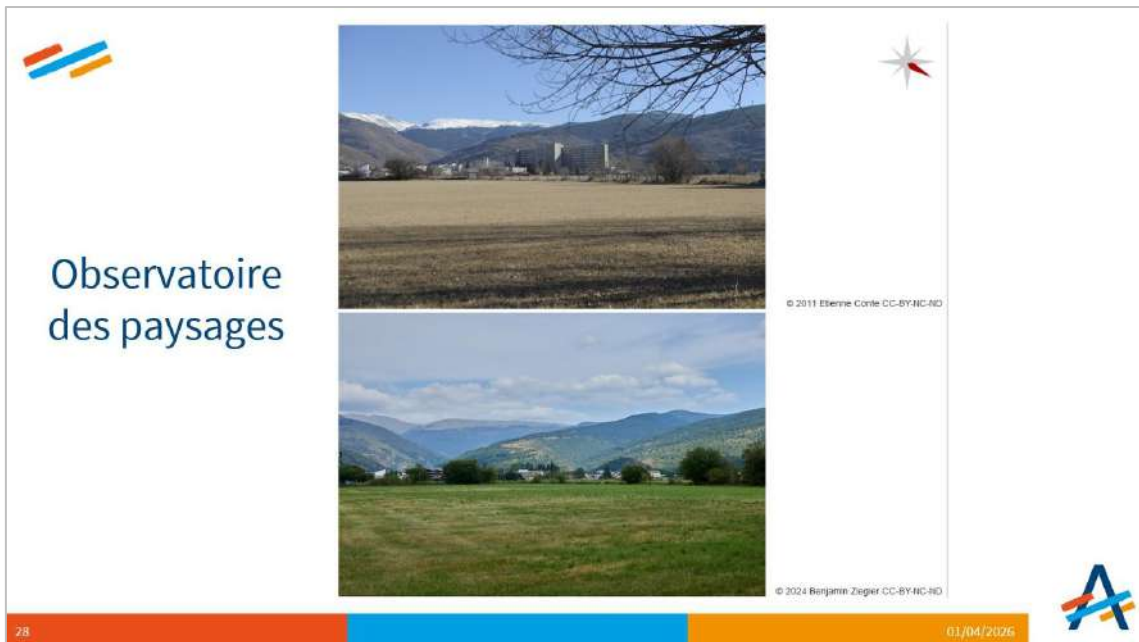

Figura 18. Comparativa de les visuals abans i després de l'enderroc de l'edifici

Torn de preguntes

Pregunta 1: *Hi va haver oposició per evitar l'enderroc de l'edifici com a element històric i simbòlic?*

Resposta: Moltes persones del poble havien treballat a l'edifici o hi tenien records vinculats a l'estada de nens que hi anaven a curar-se. Tot i aquest vincle emocional, no hi va haver oposició significativa perquè es va comunicar àmpliament tot el procés, amb una actuació pedagògica i transparent sobre les conseqüències de la deconstrucció. Actualment s'està organitzant una exposició per explicar la memòria històrica del lloc.

Figura 19. Imatge de la ponència de la reordenació de l'edifici d'ALEFPA a la Cerdanya

Estratègies i criteris d'implantació d'usos i activitats en espais oberts

Ramon Queralt. La Llena. Serveis i projectes ambientals

Ramon Queralt presenta la *Diagnosi dels espais oberts dels sistemes urbans de Gadesa, Organyà i Garrigues Altes*, amb la finalitat d'establir criteris per a la implantació d'instal·lacions en sòl no urbanitzable. La diagnosi s'estructura en el marc de tres unitats de paisatge. El treball va ser encarregat per la Subdirecció General d'Estratègies Territorials i Paisatge del Departament de Territori l'any 2023–2024.

L'objectiu principal exposat per Queralt és preservar el paisatge rural i evitar l'artificialització del territori. La justificació del projecte respon a la manca de regulació en determinats usos, al compliment de les directrius dels respectius *Catàlegs de paisatge* i a la necessitat d'harmonitzar criteris entre municipis.

Segons Queralt, els usos principals identificats a la diagnosi són magatzems, coberts agrícoles i granges, mentre que els usos secundaris inclouen estacions de bombeig, hivernacles, cellers i habitatges fora d'ordenació. També s'hi incorporen nous usos emergents com els parcs solars i els parcs eòlics. A partir d'aquesta anàlisi, es proposa una regulació basada en criteris quantificables i no quantificables, que inclouen:

- Condicions d'ordenació i localització: distàncies entre implantacions i distància als nuclis urbans, entre d'altres.
- Paràmetres reguladors: superfície, longitud, alçada, posició de les obertures i permeabilització de l'entorn, etc.
- Criteris d'integració paisatgística: materials, tractament cromàtic, arbrat i enllumenat, etc.

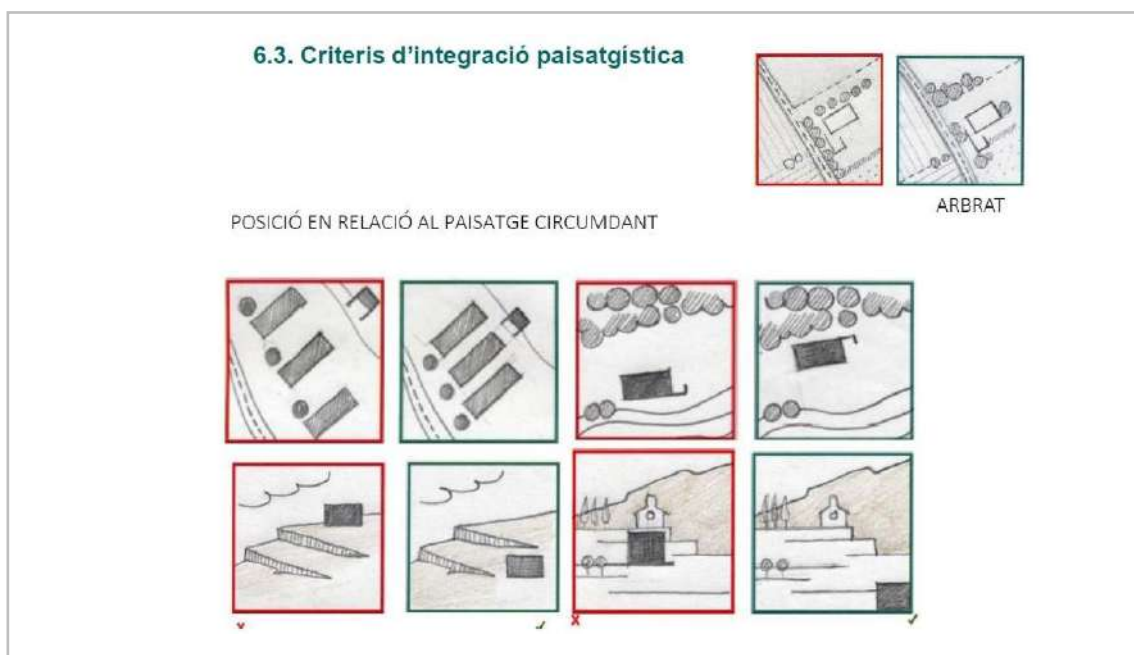

Figura 20. Mostra d'exemples de criteris d'integració paisatgística (font: Fina Royo, DTES)

El resultat final són uns quadres que creuen els criteris amb els diferents tipus d'usos (usos generals, parcs solars i parcs eòlics).

Queralt mostra diversos exemples d'integració paisatgística aplicats a naus industrials, instal·lacions d'aigua, sitges, pals elèctrics, tanques, biondes i talussos. També destaca que l'enllumenat ha de servir per guiar i no per il·luminar excessivament els camins. En relació amb el paisatge, subratlla que la clau de qualsevol intervenció és la "intenció", el voler integrar-se adequadament en el territori.

Torn de preguntes

Pregunta 1: *Com es regulen les construccions de fusta (bungalows, plafons, estructures) pensades per reaprofitar elements forestals? Alguns POUM no les admeten.*

Resposta: En alguns casos, aquestes construccions s'han utilitzat com a habitatges no legals en sòl no urbanitzable, fet que ha generat reticències municipals. El factor determinant no és el material emprat, sinó la volumetria, la implantació i la proporcionalitat de l'edificació. Des d'un punt de vista paisatgístic, la fusta és adequada i sovint més integrable que altres materials.

Pregunta 2: *El document presentat ja està acabat i és públic? Un ajuntament el pot consultar per actualitzar el seu POUM?*

Resposta: El document està finalitzat i disponible. Es pot utilitzar tant en processos de modificació del POUM com en intervencions puntuals en sòl no urbanitzable, sempre que l'ajuntament ho consideri pertinent.

Pregunta 3: *L'allotjament per a temporers en sòl no urbanitzable és legal?*

Resposta: En sòl no urbanitzable es pot admetre l'ús d'habitatge en casos molt concrets: allotjament de temporers, habitatge rural vinculat a activitats ramaderes i edificacions incloses en el catàleg de masies. Són supòsits molt restringits i sempre condicionats a la normativa sectorial i urbanística vigent.

Pregunta 4: *S'ha contemplat la possibilitat d'instal·lar llums amb sensors de moviment en sòl rústic per evitar robatoris?*

Resposta: No hi ha cap inconvenient en l'ús de sensors de moviment. El problema principal és la il·luminació permanent, que genera impacte paisatgístic i ambiental. Els sistemes que només s'activen quan cal són compatibles amb els criteris d'integració.

Pregunta 5: *Els criteris presentats són recomanacions o tenen caràcter obligatori?*

Resposta: Ara com ara només són recomanacions però l'objectiu és que els ajuntaments incorporin aquests criteris a la normativa dels seus POUM, normes subsidiàries o plans generals, segons el tipus de municipi. Els elements mesurables (volumetria, distàncies, superfícies)

esdevenen d'obligat compliment quan s'integren en la normativa municipal. Els criteris no mesurables tenen un caràcter més interpretatiu, però orienten igualment la decisió urbanística.

Pregunta 6: *En un projecte de granja, l'estudi paisatgístic ha d'incloure sempre una pantalla vegetal?*

Resposta: L'estudi d'impacte i integració paisatgística forma part obligatòria de la documentació en sòl no urbanitzable i molt sovint inclou mesures com pantalles vegetals, però aquestes s'han de justificar cas per cas segons l'impacte, la topografia i la integració global del projecte i, sobretot, requereixen un seguiment en la seva implementació, perquè sense aquest control acaben perdent eficàcia.

Pregunta 7: *Els usos en sòl no urbanitzable han d'estar vinculats a la primera transformació del producte agrari?*

Resposta: La normativa distingeix clarament entre activitats vinculades a la primera transformació —admeses en sòl no urbanitzable— i activitats que formen part d'un procés industrial o comercial més avançat, que habitualment no s'hi permeten. La clau és la vinculació directa amb l'activitat agrària i el manteniment del caràcter rural del sòl. Per exemple, un molí de farina sí, però un obrador de pa potser no.

Figura 21. Imatge de la ponència de les estratègies i criteris d'implantació d'usos i activitats en espais oberts

Integració paisatgística del Pla Director Urbanístic d'Activitat Econòmica Catalunya Sud

Josep Maria Bosch. Departament de Territori, Habitatge i Transició Ecològica de la Generalitat de Catalunya

Josep Maria Bosch inicia la ponència destacant tres conceptes essencials per mantenir els elements que estructuren el paisatge: l'austeritat, la proximitat i la continuïtat. Explica que el paisatge és una construcció mental que només existeix quan algú el percep, i que els valors culturals o socials poden condicionar aquesta percepció, però no determinen el paisatge per si sols. En canvi, les funcions dels elements sí que el defineixen i en configuren la imatge. La primera funció és caracteritzar el paisatge, que depèn de l'extensió i la naturalesa dels elements i permet identificar si ens trobem davant d'un paisatge urbà, agrari o natural. La segona funció és delimitar el paisatge, ja que alguns elements actuen com a límits o com a fons escènic, i sovint tenen un paper identitari que ajuda a entendre l'estructura del lloc. La tercera funció és actuar com a element de referència que permet identificar un indret concret dins del territori. Finalment, la quarta funció és actuar com a mirador, ja sigui des d'un punt fix o des d'un element lineal com una carretera, que ofereix una lectura visual del paisatge. Bosch subratlla que aquestes funcions poden canviar amb el temps i que, quan ho fan, també canvia la imatge global del paisatge.

A continuació presenta el treball realitzat en el marc del *Pla Director Urbanístic de la Catalunya Sud*, concretament als municipis de Tortosa i l'Aldea. L'estudi, redactat per Pauline Solviche, es sintetitza en tres mapes principals. El primer és el mapa d'informació, que cartografia els elements del paisatge i incorpora un mapa de visibilitat que determina el grau d'exposició visual. El segon és el mapa de diagnòsi, que identifica els elements més fràgils i els possibles impactes derivats del projecte proposat. El tercer és el mapa de proposta, que formula els criteris d'integració i assenyalava les zones d'edificació, els cursos fluvials i les àrees de pedra seca.

Bosch explica que els estudis de paisatge es basen en criteris generals i específics organitzats en dues fases: localitzar i implantar. La fase de localització inclou analitzar alternatives d'emplaçament, evitar la dispersió, concentrar els projectes, valorar la fragilitat dels elements existents, preservar els fons escènics i avaluar l'exposició visual. Pel que fa a la implantació, aquesta ha de ser compacta i ben integrada en l'entorn, considerant la xarxa viària, els límits parcel·lars, les fites de referència i aspectes del projecte com l'escala, la volumetria i el color

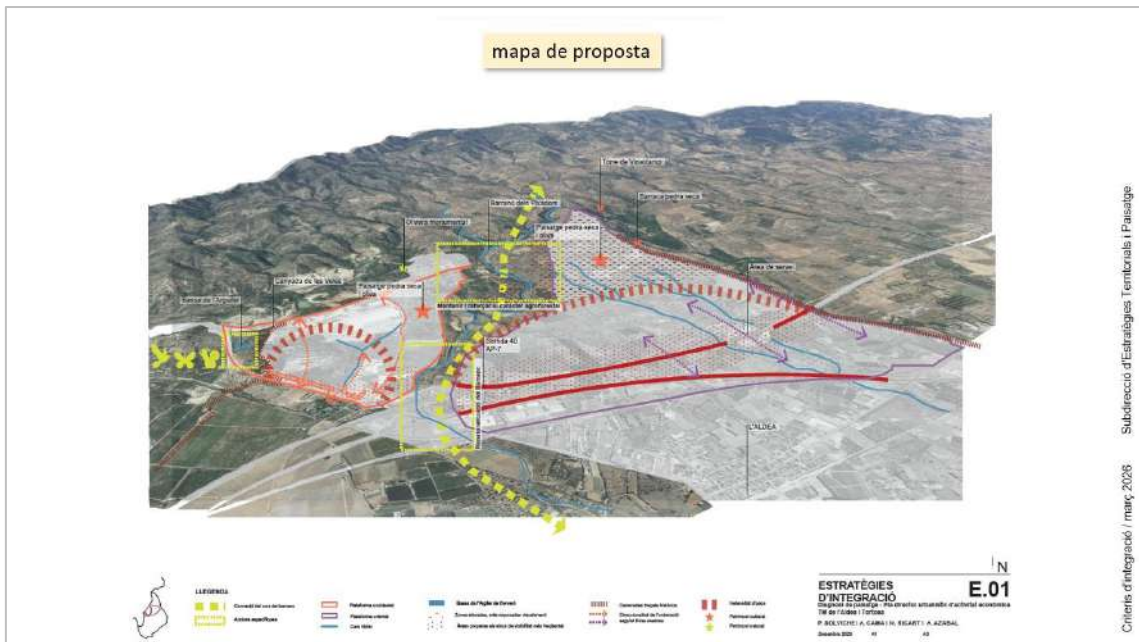

Figura 22. Mapa de proposta del Pla Director Urbanístic de la Catalunya Sud

La ponència s'acaba tot destacant que la integració paisatgística és un aspecte essencial i que la funció dels elements és determinant per entendre com s'insereixen en el paisatge.

Pregunta 1: Com es veu reflectida la participació pública en aquests estudis?

Resposta: La participació ciutadana és l'espai on la població pot expressar la seva opinió i aportar-hi criteris. Aquest procés de concertació s'incorpora ja des de la fase de diagnosi, i aquesta diagnosi acaba integrant-se en la definició final del projecte.

Figura 23. Imatge de la ponència de la integració paisatgística del Pla Director Urbanístic d'Activitat Econòmica Catalunya Sud

La planificació en els paisatges oberts: tres exemples dins els plans d'urbanisme

Cécile Lupiac. Agència d'Urbanisme Catalana (AURCA)

L'Agència d'Urbanisme Catalana (AURCA) acompanya els territoris en la planificació urbana i territorial, aportant dades, observació i suport tècnic per impulsar projectes sostenibles. També participa en l'elaboració d'estratègies i documents d'urbanisme, difon innovació i integra el territori en xarxes regionals i transfrontereres.

Cécile Lupiac es pregunta com el PLUI pot abordar els reptes del paisatge. El PLUi (Pla Local d'Urbanisme Intercommunal) és un instrument de planificació que unifica en un sol document les normes urbanístiques i els criteris d'ordenació a escala intermunicipal. Aquesta integració permet gestionar l'ús del sòl amb coherència paisatgística, harmonitzar estratègies entre municipis.

El PLUi s'estructura en quatre peces principals definides pel Codi d'Urbanisme: *l'Informe de presentació*, que inclou el diagnòstic territorial i la justificació de les decisions; el *PADD*, que fixa el projecte d'ordenació i desenvolupament sostenible; les *OAP*, que concreten les orientacions de planificació i programació; i el *Reglament escrit i gràfic*, que estableix la normativa urbanística i la zonificació. Aquest conjunt garanteix la coherència entre diagnosi, estratègia i regulació, i està sotmès als controls de compatibilitat i legalitat corresponents.

Lupiac mostra exemples de documents d'urbanisme per veure com s'integren els criteris paisatgístics en els projectes:

El primer exemple és el *PLUi de la Comunitat de Municipis de l'Alt Vallespir*, on s'incorporen *l'OAP de paisatges, corredors ecològics i l'OAP d'entrada principal al territori*.

Els criteris de *l'OAP de paisatges i corredors ecològics* prioritzen la preservació dels espais agrícoles i de pastura, la protecció dels paisatges oberts amb valor ecològic i patrimonial i el manteniment de les connexions ecològiques amb els territoris veïns. L'ordenació proposada busca conservar la vegetació existent, concentrar les noves construccions agrícoles o forestals prop dels edificis actuals, mantenir espais oberts al voltant d'elements patrimonials i preservar els espais lliures que envolten els pobles i els seus elements associats, com els murs de pedra. L'OAP posa un èmfasi especial en garantir la continuïtat ecològica de la vall, evitant la urbanització lineal i preservant franges no urbanitzades que assegurin la permeabilitat dels corredors ecològics i generin obertures paisatgístiques.

Pel que fa a *l'OAP d'entrada principal al territori*, els criteris se centren en mantenir les visuals, millorar les obertures del paisatge i conservar el paisatge obert que permet percebre els fons escènics. També inclouen el control de la senyalització, la millora del front urbà, la protecció de les vistes destacades sobre el conjunt urbà i la integració adequada dels espais d'aparcament.

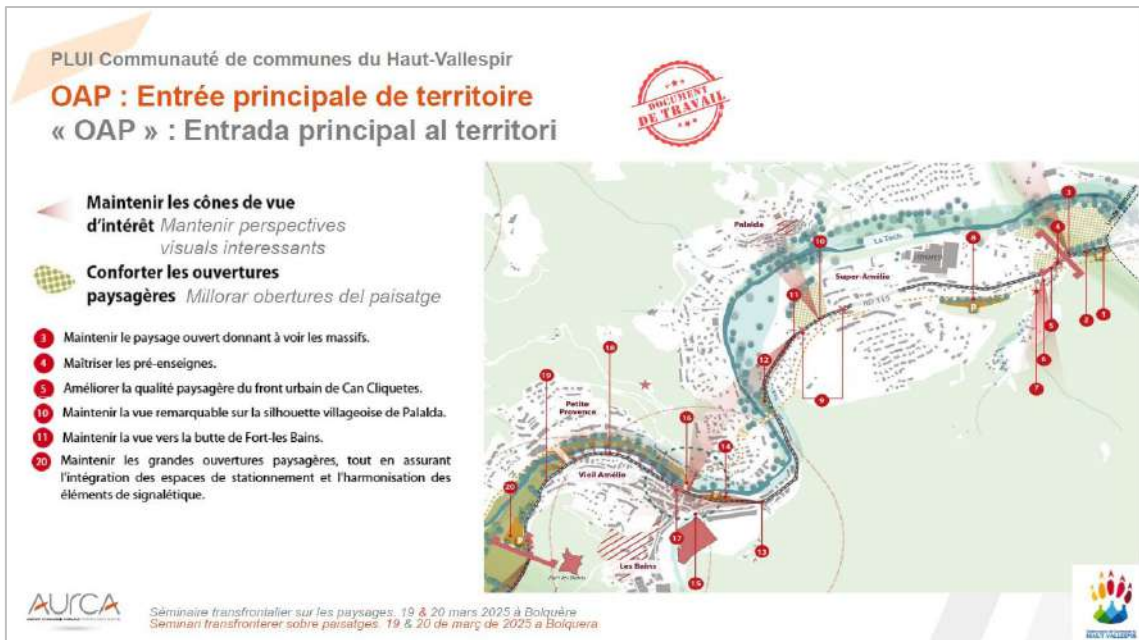

Figura 24. Document de l'OAP d'entrada principal al territori

El segon exemple és el PLUi de la Comunitat de Municipis de Pirineus-Cerdanya. Lupiac destaca la voluntat política de reforçar el paisatge agrícola i la seva traducció normativa, gràcies a una eina del Codi d'Urbanisme francès: els *elements paisatgístics protegits d'interès ecològic* (article L.151-23).

Aquesta normativa ha permès desclassificar diversos àmbits urbanitzables i urbans, que han passat a destinar-se a usos agrícoles i naturals. També ha facilitat la creació de noves zones de protecció agrícola i natural, i ha incorporat la definició de les franges arbrades de les closes. En conjunt, aquestes mesures mostren com la normativa urbanística pot ser una eina clau per preservar i millorar la qualitat del paisatge.

Torn de preguntes

Pregunta 1: *Sobre la protecció de les línies d'arbres de les closes: per tot el que s'ha exposat, sembla que aquestes fileres d'arbres que formen part del bocage no es puguin tallar, en canvi, la tala selectiva d'aquests arbres forma part de la gestió agroforestal que cal fer per mantenir viva aquesta estructura paisatgística. Podries aclarir-ho?*

Resposta: Les línies d'arbres estan protegides dins del PLUi. Si el PLUi es revisa, aquesta zonificació es pot modificar o eliminar. Els alcaldes han aplicat aquesta protecció, però podrien reduir-la en una futura revisió. La gestió de l'arbrat és possible, però requereix una autorització prèvia del municipi.

Pregunta 2: *Els PLUi de la Comunitat de Municipis de Pirineus-Cerdanya ja estan incorporats en el planejament urbanístic?*

Resposta: El conjunt de municipis del Pirineu i la Cerdanya ja ha elaborat els seus PLUi, basats en un diagnòstic previ i sotmesos a consulta pública. El contingut resultant ja forma part del planejament urbanístic vigent.

Figura 25. Imatge de la ponència de la planificació en els paisatges oberts: tres exemples dins els plans d'urbanisme

5. Clausura

En la cloenda de la VIII Reunió de Treball *Territoris pel Paisatge*, Pere Sala, director de l'Observatori del Paisatge de Catalunya, i Claire Dusson, tècnica del Parc Natural Regional dels Pirineus Catalans, agraeixen la participació activa de tots els assistents i la qualitat dels debats generats al llarg de les dues jornades. Destaquen que aquesta trobada ha permès aprofundir en els reptes que planteja la integració de projectes en paisatges rurals i reforçar la necessitat d'abordar-los des d'una mirada compartida, sensible i territorialment arrelada. Subratllen igualment el valor de la col·laboració transfronterera, que enriqueix les perspectives i obre noves vies de cooperació entre territoris que comparteixen realitats, problemàtiques i oportunitats. Finalment, encoratgen a continuar treballant plegats per avançar cap a models de planificació i gestió del paisatge que siguin més responsables, més dialogats i més respectuosos amb la identitat dels llocs.